

به نام خدا

وظایف شهرداری ها

از جمله وظایف شهرداری ها در عصر حاضر می توان به بهینه کردن 1- اوقات کار 2- اوقات استراحت 3- آموزش شهروندی و اوقات فراغت می باشد

بهینه کردن اوقات کار-1

شهرداری ها با عواملی مانند تسهیل کردن رفت آمد مردم یا بکار گیری ابزار جدید حمل نقل و توسعه زیربنایی ناوگان حمل و نقل شهری می توانند نقش بسزایی در این مهم انجام دهند

2- بهینه کردن اوقات استراحت-

امروزه پارکها و فضای سبز جزو لاینفک یک شهر حساب می شوند شاید تا به حال شهری را ندیده باشید که پارک و فضای سبزی در آن وجود نداشته باشد

پارک های شهری با توسعه شهرها به محلی برای استراحت، تفریح و آرامش و همچنین کارهای فرهنگی و خدماتی تبدیل شده است

محیطی آرام، تنفس هوای پاکیزه و محلی برای بازی و سرگرمی فرزندان یکی از نیازهای اصلی شهروندان به حساب می آید که تنها امروز در پارک ها و فضاهای سبز شهری میسر است به طور قطع وجود پارک هایی که بتواند نقش اجتماعی و فرهنگی خود را به خوبی ایفا کند و همچنین رفاه و آسایش مردم را به ارمغان بیاورد نیازمند مکان یابی صحیح و برنامه ریزی درست و صرف هزینه های هنگفتی است که شهرداری ها جهت ارتقا کیفیت زندگی مردم به این امر مهم و حیاتی اهتمام ورزیده اند

آموزش شهروندی-3

یکی از پایدارترین فرایندهای جامعه بشری فرایند شهرنشینی بوده که در سده بیستم شتاب بیشتری یافت و رشد آن در سده بیست و یکم به حدی رسید که پدیده‌ای تحت عنوان شهری شدن جهان به وجود آمد.

قدمت و اهمیت شهرنشینی و عنایت صاحبان قدرت، اندیشمندان همه قرون و عصرها را واداشته تا بر جنبه‌های مختلف جسم و روح شهر درنگ کنند و بکوشند تا قانونمندی‌های زندگی را دریابند و بر پایه یافته‌های خود به طراحی و برنامه‌ریزی شهری دست یازند و برای مسائل و مشکلات شهر و شهرنشینی چاره‌جویی کنند، روی آوردن سیل‌وار آدمیان به شهرها، انبوهی و ازدحام جمعیت شهرها را با مشکلات متعددی نظیر زیست محیطی، بهداشتی، اقتصادی، اجتماعی و روان‌شناختی روبرو می‌سازد.

پس ما اکنون شهری داریم با مسائل و مشکلات بسیار که چه خواهیم و چه نخواهیم باید در آن زندگی کنیم، در واقع ما وارث معضلاتی هستیم که خود بر خود تحمیل نموده ایم و گریزی از آن نیست.

اما مقصد اصلی آموزش شهروندی چیست؟ نبود فلسفه مناسب در شهر، با هدف بسترسازی مطلوب مشارکت‌جویانه، ضرورت نیاز به آموزش‌های شهروندی را ایجاب می‌کند. مشارکت پدیده‌ای ذهنی است که بدون فلسفه مطلوب و آموزش نمی‌تواند به‌صورت جزئی از فرهنگ شهروندان پدیدار شود. نهادینه شدن مشارکت در سطح شهر مستلزم ارائه آموزش‌های لازم است. تشویق شهروندان برای مشارکت در امور شهری از راه‌های بهبود زندگی شهروندان به شمار می‌آید. در واقع مقصد اصلی آموزش‌های شهروندی، ایجاد مشارکت است و مهم‌ترین ابزار برای مدیریت شهری موفق، بهره‌گیری از مشارکت مردم است. جهت رسیدن به این مهم ضروری است که مدیران امور شهری بسترسازی کنند.

اما براي رسيدن به اين مقصود چه بايد كرد؟ گسترش و تقويت اداره كل آموزش و مشاركت‌هاي شهروندي شهرداري، گسترش پايگاه‌هاي آموزش شهري در محلات و نواحي شهر تهران و تشكيل اين پايگاه در سطح شهر مهم‌ترين گام در راه گسترش فرهنگ مشاركت بوده و فرصت مغتنمي در جهت نهادينه كردن مشاركت‌هاي مردمي و حضور فعال شهروندان در فعاليت‌هاي توسعه و مديریت شهري به‌شمار مي‌رود. با استفاده بهينه از تمامي ظرفيت‌هاي موجود در عرصه‌هاي مختلف و بهره‌مندي از امکانات علمي و عملي ساير نهادها و سازمان‌ها در فرايند مشاركت همگاني، مديریت شهري مي‌تواند با بهره‌گيري از تخصص‌ها و دانش‌ها در راستاي تأمين نيازهاي مردم و انجام ماموریت‌هاي سازمانی خود به ارائه آموزش‌هاي هدفمند بپردازد

بهینه کردن اوقات فراغت-4

در عصر حاضر با گسترش دامنه های استفاده از وسایل جدید مانند آسانسور و پله برقی، ابزارهای فناوری اطلاعات (کامپیوتر، اینترنت و ...) تغییر سبک زندگی و نحوه اشتغال افراد و نیز گسترش زندگی آپارتمان نشینی در شهرهای بزرگ، تحرك شهروندان بشدت کاهش یافته است که در حقیقت کم تحرکی افراد عامل موثری برای افزایش میزان مرگ و میر، بیماریها و ناتوانی ها می باشد. ضمنا بدلیل مشغله بیش از حد شهروندان، نبود فرصت کافی جهت انجام تمام کارهای روزمره و نیز فاصله زیاد بین مراکز خدمات رسانی شهری، شهروندان به اتومبیل و سایر وسایل مدرن به شدت وابسته شده اند و فعالیتهای اوقات فراغت نیز به نوعی تنظیم شده که کمترین تحرك و فعالیت بدنی را به همراه دارد. در این راستا نقش مدیریت شهرداری با طیف وسیعی از وظایف عمرانی و خدماتی در زمینه توسعه فضاهای ورزشی با هدف تامین فضاهای لازم برای گذران اوقات فراغت شهروندان بسیار حایز اهمیت است.

یکی از وظایف شهرداریها برنامه ریزی فضاهای تفریحی _ فرهنگی است، چون بخش مهمی از زمان فراغت درون شهر در فضایی خارج از منزل سپری می شود. فضاهای گذران اوقات فراغت در شهر به مدیریت خاص خود نیاز دارد و همان طور که نظام حمل و نقل شهروندان در داخل شهر بدون اعمال مدیریت، منسجم و بسامان نخواهد شد فضاهای و مؤسسات گذران فراغت نیز باید به شکل یک نهاد اجتماعی با تشکیلات و مقررات ویژه عمل کند تا این بخش از فعالیت های شهری که می تواند به صورت بالقوه موجب غنای فرهنگی جوامع شهری باشد با کیفیت بهتری انجام گیرد. مرکز ورزشی شهر تقریباً همه فضاهای ورزشی مورد نیاز شهروندان را در بردارد. اگر چه احداث برخی از این فضاهای مانند پیست اسکی قایق رانی و مسیر کوهنوردی به شرایط اقلیمی و محیطی شهر بستگی دارد و در بعضی از شهرها امکان احداث این فضاهای وجود ندارد اما سایر رشته های ورزشی در تمام شهرها قابل اجرا هستند.

نمایی از دریاچه خلیج فارس

مهم‌ترین معیار برنامه‌ریزی زمین‌های ورزشی، توجه به نظم سلسله مراتبی این فضاهاست. بنابراین، توزیع تعداد متناسبی از فضاهای ورزشی کوچک و متوسط در سطح شهر بهتر از این است که یک یا تعداد اندکی فضای ورزشی بزرگ فقط در یک یا چند نقطه شهر ایجاد شوند. یکی از اقدام‌های موثر شهرداری‌ها در تعمیم ورزش، احداث زمین‌های کوچک ورزشی در مقیاس واحد همسایگی یا محله است. شهرداری‌ها می‌توانند افزون بر زمین‌هایی که کاربری ورزشی دارند و توسط سازمان تربیت بدنی یا شهرداری تملک شده‌اند، زمین‌های بلا تکلیف و بی‌مالک را که در بعضی موارد به دلیل تجمع نخاله ساختمانی، زباله و زایدات، موجب آلودگی محیط زیست نیز شده‌اند؛ شناسایی کنند و آنها را به فضای ورزشی تبدیل کنند. بدیهی است، اگر مالکان این زمین‌ها شناسایی شدند، توافق آنها برای تملک زمین و تغییر کاربری آن به زمین ورزشی جلب می‌شود و در صورت عدم توافق بر سر مالکیت زمین توسط شهرداری، زمین یاد شده به صاحب آن عودت داده می‌شود (با توجه به این که سازه‌های احداث شده در این زمین‌ها به سادگی برچیده می‌شوند، مشکلی در این تغییر و تحول به وجود نمی‌آید). برای نظارت بر این زمین‌های کوچک و تنظیم مواردی مانند ساعت‌های کاری زمین، گروه‌های استفاده‌کننده، استفاده‌های مجاز یا غیرمجاز و نگهداری از تاسیسات آن باید از علاقه‌مندان به ورزش و ورزشکاران یا از معتمدان و پیشکسوتان محل، فرد یا افرادی از طرف شهرداری انتخاب شوند و عهده‌دار مدیریت این زمین‌ها شوند.

اگر شهرداری تنها به فضا سازی ورزشی بپردازد و فضاها را بعد از احداث در اختیار تربیت بدنی قرار دهد، به ایجاد مدیریت یا سازمانی ویژه، برای اداره امور ورزشی در شهرداری نیازی نیست، اما اگر شهرداری خود عهده دار اداره این مراکزها شود باید سازمانی در شهرداری، اداره امور را به عهده گیرد. برای اداره ورزشگاه های بزرگ، ملاحظه الگوهای فعالیتی و کاربری اراضی پیرامون ورزشگاه و پیشگیری از ناسازگاری های احتمالی با فضا های همسایه و ملاحظه جوانب ایمنی و امنیتی ضروری است. یکی از اقدام های مهم در گسترش ورزش بین همه گروه های اجتماعی، احداث ورزشگاه های ویژه بانوان است. با استفاده نوبتی از ورزشگاه ها، در فضا های ورزشی صرفه جویی شود و امکانات ورزشی به طور مساوی در اختیار زنان و مردان یک شهر قرار گیرد. بدین طریق می توان از احداث ورزشگاه های تکراری برای زنان و مردان در یک محله یا ناحیه دوری کرد.

شهرداری تهران از آنجایی که دیگر تنها يك سازمان خدماتی نیست و نهادی اجتماعی است، پادرمیانی کرده و با طرح‌ها و برنامه‌های مختلف و اجرای برنامه‌های متنوع فرهنگی، ورزشی و هنری سعی کرده مانع از به بطلت گذاشتن وقت شهروندان و به‌خصوص نوجوانان و جوانان پایتخت شود. به طور مثال راه‌اندازی پایگاه‌های تابستانی اوقات فراغت در 123 مدرسه پایتخت نمونه‌ای از این اقدامات است و بهترین فرصت را برای ورود به عرصه نهادینه‌سازی فرهنگ شهروندی و ارائه آموزش و آگاهی‌بخشی به اقشار مختلف حتی کودکان از سنین پایین، فراهم خواهد کرد. در واقع سرمایه‌گذاری برای توسعه فرهنگ شهروندی در سطح مدارس جزو اولویت‌های اصلی مدیران شهری است؛ چراکه کودکان، نوجوانان و جوانان از مخاطبان محوری ما در زمینه آموزش‌های شهروندی هستند. دانش‌آموزان با حضور در این برنامه‌ها بر اساس محورهای 18 گانه وظایف شهرداری تهران در حوزه‌های فرهنگی و اجتماعی، اخلاق و رفتار شهروندی، فنون و مهارت‌های زندگی، ارتقای روحیه قناعت و ساده‌زیستی با اصلاح الگوی مصرف و محیط زیست شهری، آموزش‌های لازم را فرامی‌گیرند و به عنوان آینده‌سازان، این دانسته‌ها را به نسل‌های آتی منتقل می‌کنند. یا به طور مثال در کمپین «آسمان آبی، زمین پاک»، فعالیت‌هایی ایجاد شده که با محوریت خط سفید و ساماندهی پسماند تعریف شده و می‌تواند در زمینه ارتقای فرهنگ شهروندی بسیار تاثیرگذار باشد.

به هر حال غنی‌سازی اوقات فراغت نوجوانان و جوانان یک ضرورت مبرم و عامل مهمی برای جلوگیری از انحراف‌های اجتماعی است و در نهایت این‌که اوقات فراغت نوجوانان و جوانان از جمله موضوعاتی است که اگر به‌درستی برای آن برنامه و طرحی داشته باشیم می‌تواند گامی اساسی در جهت رشد، خلاقیت و شکوفایی این قشر پرشور باشد و به معنای واقعی این همان افق دید ما در شهرداری این کلانشهر بزرگ است.

یکی دیگر از راه های پرکردن اوقات فراغت اقشار مختلف مردم که توسط شهرداری ها نیز به خوبی ایجاد شده است، استفاده از صنعت گردشگری داخل شهری می باشد

امروزه گردشگری به صورت یکی از مهمترین نیروهای محرکه توسعه اقتصادی در بسیاری از کشورهای جهان درآمده است. در رونق این صنعت علاوه بر طبیعت زیبا و متنوع، آداب و رسوم، پیشینه تاریخی و فرهنگ کشورها عوامل مهمی همچون افزایش اوقات فراغت و افزایش درآمد خانوارها بیش از نیازهای زندگی آنان دخالت داشته است

نهادهای مختلفی در زمینه انواع مختلف گردشگری ایفای نقش می کنند، البته هر چه دولتها غیر متمرکزتر باشند سهم سازمانهای محلی در این زمینه بیشتر می شود. مشارکت بیشتر مدیران و مسئولین محلی در زمینه برنامه ریزی توسعه پایدار گردشگری موجب افزایش سهم شرکتهای محلی از منافع حاصل از جمله درآمد و اشتغال می گردد.

دستگاههای محلی و سازمانهای مرتبط با بخش گردشگری با ایجاد سازگاری و هماهنگ نمودن منافع گروههای مختلف از جمله جامعه محلی، بنگاههای فعال در صنعت گردشگری و مصرف کنندگان گردشگری، برای حفظ ثروت طبیعی و میراث اجتماعی یک مقصد می تواند تأثیرات منفی یک برنامه گردشگری را کاهش دهد. امروزه برنامه های توسعه گردشگری بدون توجه به تمایلات، توانمندی ها، ارزشها و قابلیت های جامعه، امکان توفیق ندارد. توریسم و ایجاد زیر ساخت ها علاوه بر جذب گردشگران، به صورت غیر مستقیم باعث اثرات مفید اقتصادی و افزایش اشتغال می شود. اشتغال در گردشگری به گونه ای است که قابلیت استفاده از فناوری به جای نیروی انسانی بخصوص در ارائه خدمات بسیار کم است. بنابر این جایگاه سازمانهای محلی در امر توسعه گردشگری بسیار مهم است، عملکرد هر یک از بخشهای مختلف این سازمانها در پیشرفت امور مربوط به فعالیت های توریسم شهری مؤثر می باشد و شهرداری ها به عنوان سازمانی مردمی با مسئولیت مدیریت خدمات شهری، نقش کلیدی در توسعه صنعت توریسم شهری ایفا می نماید. شهرداری ها به سبب مردمی بودن و در راستای مدیریت و ارائه خدمات مناسب شهری، نقشی به سزا و مؤثر در امر توسعه توریسم و ایجاد و گسترش اماکن توریستی و فعالیت های وابسته به آن دارد.

در این راستا به ذکر یک نمونه از اردوگاه های دانش آموزی واقع در منطقه یک تهران که نقش بسزایی در پر کردن اوقات فراغت اقشار مختلف شهروندان دارند، می پردازیم

اردوگاه شهید باهنر

اردوگاه شهید باهنر تهران: این اردوگاه که در خیابان نیاوران سابق و شهید باهنر فعلی در جوار پارک تفریحی جمشیدیه در شمال شهر تهران واقع شده یکی از جذاب ترین و بارزترین اردوگاههای کشور است.

اردوگاه شهید باهنر تهران که قبلا به اردوگاه منظریه معروف بود در واقع بیش از صد سال پیش باغ شخصی و اختصاصی منظریه خانم همسر ناصرالدین شاه قاجار بوده و بعدا توسط خود او به وزارت معارف آن روز و آموزش و پرورش امروزی اهداء میشود این اردوگاه که میتوان به جرات گفت که اولین اردوگاه وزارت آموزش و پرورش بوده هم اکنون با امکاناتی همچون خوابگاهها و آلاچیقها و سونیتهای مجهز و سکوهای چادر متعدد، قادر به اسکان چندین هزار نفر بصورت همزمان است.

اردوگاه شهید باهنر تهران به موازات شرایطی که برای پذیرش تعداد کثیری اردو و سمینار و همایش و غیره دارد از امکانات و تجهیزات گسترده دیگری همچون سالن های غذاخوری - آشپزخانه های مجهز - سالنهای اجتماعات - سینما - زمین چمن فوتبال - سالن های ورزشی - استخر شنا - سالن کنفرانس - و حتی تالار های عقد و عروسی ویژه فرهنگیان و فرزندان ایشان است. مسجد و نمازخانه بزرگ نور این اردوگاه نمای بسیار قشنگی به این مرکز فرهنگی تربیتی داده است. اردوگاه شهید باهنر تهران بدلیل اینکه در مرکز و پایتخت کشور واقع شده همواره میزبان گروه های بزرگی از سراسر کشور است.

اردوگاه شهید باهنر تهران علی رغم اینکه دانش آموزی است و بیشتر مورد استفاده دانش آموزان است لیکن اکثر جمع های بزرگ فرهنگی آموزش و پرورش را میزبانی میکند آب و هوای بسیار مطبوع این اردوگاه بقدری دلنشین است که هم در تابستان و هم در زمستان نوازشگر پوست دستان و صورت است و از موجودات مزاحم و موزی مثل مگس و پشه و امثالهم کمتر اثری در آن دیده میشود.

آب آشامیدنی این اردوگاه از شبکه آبرسانی تهران بزرگ تامین میشود هرچند آب حاصل از ذوب شدن برفهای دامنه کوه و قله بزرگی که این اردوگاه در دامنه آن قرار گرفته و آب مورد نیاز اشجار و گلها و چمن های اردوگاه را تامین میکند نیز کمتر از آب تصفیه شده تهران بزرگ نیست. درختان چنار صد ساله دو طرف خیابانهای اردوگاه منظره ای دلچسب و فراموش نشدنی و سایه ای دلنواز و هوایی خنک و متبوع را در فصل تابستان ایجاد میکند که کمتر احساس گرما حتی در اوج تیر و مرداد میکند.

در یک کلام میتوان گفت اردوگاه شهید باهنر تهران قطعه ای از بهشت است که راه یافتگان بدانجا هرگز خاطره زیبایش را فراموش نمیکنند.

اردوگاه کشوری کولکچال تهران نیز توسط مرحوم دکتر بنایی رئیس وقت سازمان پیشاهنگی کشور قبل از انقلاب اسلامی مردم ایران بر بالای یکی از رفیع ترین قله های سلسله جبال البرز در شمال شهر تهران بنا شده بطوریکه از فراز اردوگاه تمام شهر تهران را میتوان نظاره نمود

بدیهی است این اردوگاه جاده ماشین رو ندارد و بخشی از راه را حتما باید با قاطر و یا پیاده طی کرد تا به اردوگاه رسید. به همین دلیل بیشتر بردد اردوهای جوان پسر و ورزشکار و کوهنورد میخورد و قبلا نیز ضمیمه اردوگاه کشوری شهید باهنر تهران بوده کما اینکه هنوزم مکمل این مجتمع فرهنگی اردویی است

با نگاهی به شرح وظایف شهرداری‌ها می‌توان دریافت که در بندهای 1، 2، 25، 26 و 27 از ماده 55 وظایفی در شهرداری‌ها مشخص شده است که می‌تواند کمک شایانی در راستای توسعه توریسم باشد و بدون شك با توجه به برخورداری شهرداری‌ها و اهرم مدیریت شهری، این امر قطعاً محقق خواهد شد. از طرف دیگر بند 22 ماده 55 شهرداری‌ها، تشریک مساعی با فرهنگ در حفظ ابنیه و آثار باستانی شهر و ساختمان‌های عمومی شهر و مساجد و... را به صورت مستقیم یکی از وظایف شهرداری‌ها اعلام می‌دارد. بنابراین شهرداری تا حدودی و با اندکی اغراق مؤثرترین واحد در امر ایجاد زیرساخت‌های گردشگری، ترویج و توسعه آن می‌تواند باشد. حال باید دید در برنامه‌های پنجساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور سهم شهرداری‌ها در امر گردشگری و توسعه آن چیست و به چه میزان است. در ماده 136 برنامه سوم توسعه، بحث و آگذاری تصدیهای مرتبط با مدیریت شهری به شهرداری‌ها مطرح شده است که بخشی از این امور در حوزه فعالیت سازمان میراث فرهنگی و گردشگری است. در ماده 137 همین قانون قسمتی از وظیفه‌ی حفظ بناهای فرهنگی و معماری سنتی به شهرداریها واگذار شده است.

انجام بخشی از مسئولیت‌های مربوط به تاسیسات و فضاهای فرهنگی طبق ماده 155، ساخت و بازسازی سینماها و مجتمع‌های فرهنگی طبق ماده 161، حفظ بافت تاریخی شهرها بر طبق ماده 166 و هویت بخشی به سیما و کالبد شهرها بر اساس ویژگی‌های فرهنگ معماری و شهرنشینی ایرانی - اسلامی بر اساس ماده 137 از مواردی هستند که به شهرداریها و گذار شده است. به منظور برطرف نمودن اثر بخشی ناقص تعارضهای دستگامی، غیر کارآمدی و عدم جامعیت و موازی کارها و... در ماده 137 برنامه چهارم توسعه، مصوب گردیده است تا با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و روش‌های کارآمد با هدف نوسازی، متناسب سازی، ادغام و تجدید ساختار بصورت يك مجموعه منسجم، کارآمد، اثربخش و غیر متمرکز طراحی نماید و آن دسته از تصدیهای قابل واگذاری دستگاه‌های دولتی در امور توسعه و عمران شهر و روستا با تصویب هیأت وزیران همراه با منابع مالی ذیربط به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و گذار شود. همچنین بر اساس ماده 169 برنامه پنجم توسعه شهرداریها موظفند در راستای تدوین و ترویج الگوهای معماری و شهرسازی اسلامی -. ایرانی نسبت به مناسب‌سازی معابر و فضاهای عمومی شهری اقدام نمایند

بر این اساس به منظور بهبود عملکرد شهرداری در توسعه توریسم و تدوین یک استراتژی منطقی و مناسب، با فهرست مهمترین نقاط ضعف و قوت، به منظور استفاده از برتری های نقاط قوت و کاهش ضعف ها و فرصت ها و تهدیدها، به منظور استفاده از پتانسیل ها و فرصت ها در راستای خنثی کردن تهدیدهای پیش روی پرداخته می شود. ارزیابی سوات برگرفته از برنامه ریزی استراتژیک مدل هاروارد می باشد که در بخشهای دولتی و غیردولتی و ... کاربرد دارد و صرفاً بر این نکته اشاره دارد که استراتژیهای موثر برای یک سازمان بر توانمندی ها استوار خواهد بود، از مزایای ناشی از فرصت ها و موقعیت ها بهره خواهد جست، بر ضعف ها فائق آمده و تهدیدات را به حداقل خواهد رساند

